Jānis Ādamsons: Nevajag *ieciklēties* pagātnē!

Māris KRAUTMANIS, tālr. 67886700

Jānis Ādamsons ir viens no *Saskaņas centra* listes kandidātiem uz 10. Saeimu. Kādu laiku viņš bija *atšūts* no politikas, tagad atkal ir atgriezies. Kāpēc? Par to šī intervija ar viņu.

– Deviņdesmitajos gados biji iekšlietu ministrs no *Latvijas ceļa*, pēc tam viens no Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas (LSDSP) līderpolitiķiem, arī šīs partijas priekšsēdētājs. Tagad jūs esat *Saskaņas centrā*.

– 1996. gadā, kad iestājos sociāldemokrātos, es uzreiz vienā no pirmajām publiskas uzstāšanās reizēm izteicu ideju, ka sociāldemokrātu uzdevums ir izveidot kreisi centrisku bloku. Tajā laikā sociāldemokrātiem reitingi sāka iet uz augšu, tāpēc, ka notika apvienošanās – dažādas sīkpartijas pievienojās LSDSP. Process turpinājās. Ja viens no toreizējiem līderiem Juris Bojārs nebūtu aizgājis klajā nacionālismā, LSDSP pašlaik būtu viena no vadošajām politikas noteicējām Latvijā. Vienā no valdes sēdēm 1997. gadā tika pieņemts lēmums sākt sarunas ar Tautas saskaņas partiju – ar Jāni Jurkānu, Jāni Urbanoviču – par kreisi centriska bloka izveidi. Šāds bloks tika izveidots... taču bez LSDSP. Sociāldemokrātiem pēc būtības jābūt internacionāliem, taču LSDSP izvēlējās citu kursu.

Es savus uzskatus neesmu mainījis, esmu sociāldemokrātiskajā partijā *Saskaņas centrs*. Mani kaitina tas, ka tik ļoti bieži, runājot par *Saskaņas centru*, tiek paziņots, ka tā jau krievu partija, Maskavas partija. Ja 67 procenti no visiem partijas biedriem ir latvieši, tad tā nav krievu partija.

Problēma ir štampos – pie varas esošajiem ir ļoti izdevīgi piekārt *šilti*, ka tā vai cita partija ir tāda un tāda – krievu, prokrieviska un tādā garā.

– Viena daļa *veco kareivju*, kas politikā ir kopš deviņdesmitajiem gadiem, žēlojas, ka viņi esot noguruši, griboties iet prom no politikas. Jūs, gluži pretēji, nākat atpakaļ. Tā ir *otrā elpa*?

– Politika nebija mans aicinājums. Esmu nejaušs politiķis. Tā sanāca, ka iesaistījos politikā, kad kļuvu par iekšlietu ministru. Jebkurā amatā, kādu esmu ieņēmis, esmu centies rūpīgi pildīt savus profesionālos pienākumus. Tomēr redzēju, ka daudz vairāk ko panākt un izdarīt var, ja pats aktīvi piedalies politiskajā procesā. Dažādu intrigu rezultātā man ilgu laiku bija liegta iespēja turpināt politisko karjeru. Diemžēl arī tiesu vara savulaik pakļāvās šīm intrigām, un es tiku uztaisīts par tādu, kurš ir nevis vienkārši čekists, bet pat četrkārtējs vai pieckārtējs čekists. Es esot vienlaikus (te atslēgas vārds ir *vienlaikus*) strādājis kā štata darbinieks Valsts drošības komitejā, izlūkdienestā, pretizlūkošanā, drošības dienestā un robežapsardzē. Tomēr pensiju man maksā tikai kā robežsargam. Var jau būt, ka tajā laikā, kad tiesas spriedums bija spēkā, man vajadzēja sūdzēt tiesā Krieviju un pieprasīt vēl četras pensijas? Joks, protams.

Domāju, ka Krievija man tomēr neko nemaksātu.

Beidzās ar to, ka 2008. gadā es uzvarēju Eiropas Cilvēktiesību tiesā, kur šos absurdus noņēma, un man atkal tika dota iespēja būt politikā. Šo iespēju izmantoju iepriekšējās pašvaldību vēlēšanās un kļuvu par Rīgas domes deputātu, un tagad kandidēju uz 10. Saeimu.

Piekritu kandidēt tāpēc, ka cilvēki, ar kuriem esmu kopā, – Nils Ušakovs, Jānis Urbanovičs un citi – piekrita manam redzējumam par to, kas ir nacionālā drošība. Šie cilvēki saprot, ka nacionālā drošība nav tikai policistu skaits uz ielām un armijnieku skaits mežā. Nacionālā drošība sākas no finansēm, ekonomikas, imigrācijas politikas, un lietas jāskatās kopējā kontekstā. Pašlaik Latvijā ir 13 operatīvās darbības subjektu, un daudzi turas pie domas, ka, jo vairāk šo subjektu, jo vairāk drošības. Taču, ja 13 nulles saliek kopā, bet priekšā nav vieninieka, tās ir un paliek tikai nulles. Ir ekonomiskā krīze pašlaik. Jautājums: kur bija specdienesti ar savām prognozēm, kas tika darīts, lai aizsargātu Latviju?

– Kā viņi varēja aizsargāt – spiegot?

– Nē, ne tāpēc, ka nespiegoja, bet, kāpēc netika veikta analīze? Manuprāt, ja no visiem 13 operatīvās darbības subjektiem paliktu trīs četri, tas būtu optimāli. Kopš 1994. gada, kad kļuvu par Nacionālās drošības padomes locekli, būdams iekšlietu ministrs, un pēc tam arī vadot komisiju Saeimā, es iestājos par to, ka Nacionālās drošības padomei jāatrodas premjerministra pakļautībā. Jo mūsu valstī neviens neatbild par nacionālās drošības jautājumiem – ne premjers, ne prezidents, ne iekšlietu ministrs, ne jebkurš no specdienestiem. Nav mums cilvēka, kas varētu dot uzdevumus, kas jādara specdienestiem, kādā veidā šīs funkcijas sadalīt, lai tās pārāk nepārklātos. Vai tiešām diviem, trim dienestiem jāveic paralēls darbs?

Pie mūsu 13 operatīvās darbības subjektiem ir vēl seši vai septiņi, kas nodarbojas ar ārējo izlūkošanu, – tie, kas var izsekot, noklausīties. Vai tas tik nelielai valstij kā Latvija nav pārāk daudz?

Esmu profesionāls kara ārnieks... Par drošību uz ūdens, gan iekšējos, gan ārējos ūdeņos, atbild sešas ministrijas. Nav jābrīnās, ka cilvēki nosalst, ka nogrimst kuģi. Tas tāpēc, ka neviens ne par ko neatbild.

Vai nav absurds, ka Pāvilostā Aizsardzības ministrija uzceļ radiolokācijas novērošanas torni, bet, trūkstot sadarbībai ar robežsargiem, arī viņi uzbūvē savu novērošanas ierīci – par 14 miljoniem latu.

Tiek veidotas ūdenspolicijas, glābšanas dienesti un tā

tālāk tā vietā, lai par šiem drošības jautājumiem uz ūdens atbildētu viens dienests – krasta apsardze, kuras uzdevumi saistītos gan ar iekšējiem ūdeņiem, gan ar jūru. Gan jūra, gan, piemēram, Rāznas ezers, gan ekoloģijas jautājumi – tam būtu jābūt viena dienesta rokās. Tad būtu nodrošināta koordinācija. Ja tā nav, tad vēl desmit gadu mīņāsimies uz vietas.

– Kā jūs vērtējat Aināra Šlesera un Nila Ušakova laiku Rīgas domē?

– Lai to vērtē kāds cits. Man no iekšpuses grūti vērtēt, bet kopumā uzskatu, ka sastrādājušies esam neslikti. Jā, mums šad tad ir problēmas, taču tad sēžamies pie galda un risinām, nevis skrienam uz presi un kladziņām par to publiski. Rīgas domē darbojas komanda – *Saskaņas centrs* un LPP/*LC*.

Neesam tādi kā valdība, kur visi sēž pie viena galda, bet, kā iziet pa durvīm, tā sāk cits citu lamāt.

– *Saskaņas centram* tagad liels reitings, būs arī labs rezultāts vēlēšanās, taču – vai tā nebūs Pirra uzvara? Varbūt atkal neviens jūs pie pozīcijas galda neaicinās?

– Pašlaik par agru spriest, kas ar ko ies kādā koalīcijā, bet, ja tie paši politiķi, vecie vēži, kas ir pie varas, tur paliks, nav cerību, ka kaut kas mainīsies valstī. Ja salīdzina ar to laiku, kas bija pirms desmit, piecpadsmit gadiem, tad tolaik politiķi mazliet kļūdījās, mazliet pieblefoja, taču tādus, tik klajus, melus kā tagad neatļāvās. Pats dīvainākais, ka sabiedrība to norij. Elektorātu var salīdzināt ar astoņpadsmitgadīgu meiteni, kura mīl ar ausīm, bet saprāts nāk pēc deviņiem mēnešiem.

– Ja paskatās uz tiem sarakstiem, kas tagad ir uz vēlēšanām – kas tad tur ir jauns?

– *Vienotība* kliedz, ka viņi tie jaunie. Kur tur ir jaunie? Sarakstos kandidē tie paši cilvēki, kas ir atbildīgi par to, ka valsts ir novesta līdz kliņķim.

Jautājums, ko katrs piedāvā? Viņi piedāvā nodokļus pārskatīt, atbalstīt vidējos un mazos uzņēmumus un tādā garā. Bet, kungi, kas jums liedza to darīt? Kas traucēja optimizēt valsts pārvaldi? Drošības jomā... vai var salīdzināt izmeklētāju, kam ir desmitiem lietu, ar klerku centrālajā aparātā, kurš saņem divreiz vairāk, bet neatbild ne par ko? Ļoti daudzas lietas ir salaistas grīstē. Taču negribu runāt par pagātni. Jāskatās, ko varam izdarīt. Šeit *Saskaņas centrs* piedāvā daudz radikālu priekšlikumu gan nodokļu, gan drošības, gan citās jomās. Mūsu darbība Rīgas domē pierāda, ka Daugava nesāka tecēt uz austrumiem, ielas netika pārdēvētas sarkano pilsoņu kara varoņu vārdos, krievu karogi neplīvo pie mājām. Ir normāls, pragmatisks darbs. Tāds reitings domei kā tagad, šķiet, nav bijis nekad agrāk.

▸ 8. lpp.

Foto: Andrejs TERENTJEVS, *f64*

SKARBI. Jānis Ādamsons ir tiešs kā jau militārists, teikdams, ka *Vienotības* sarakstā kandidē tie paši cilvēki, kas atbildīgi par to, ka valsts ir novesta līdz kliņķim

MUMS RAKSTA

Vai bērni ir Jūrmalas goda pilsoņi?

Atmiņā palikusi t.s. Jūrmalas goda pilsonības dalīšana *Jaunajā vilnī*. Mērs Ražuks kūst Krievijas viesu priekšā. Varbūt viesmīlībai ir pamats. Vai jūrmalnieki tobrīd jutās kā goda pilsoņi?

Jūrmalas Alternatīvās skolas (JAS) vecāki un bērni tā nejūtas. Vairākus gadus viņu skolu grib likvidēt, un Jūrmalas domes lēmums pārvietot skolu uz telpām Lielupes vidusskolā nenozīmē neko citu, jo tur nebūs iespējams īstenot alternatīvajai pedagoģijai svarīgas lietas. Potenciālais *ietaupījums* no skolas pārvietošanas uz citām telpām ir 0,1% līdz 0,2% no Jūrmalas pašvaldības gada budžeta izglītībai. Patiesais likvidācijas iemesls ir tāds: skolas bērnudārzs atrodas Dzintaros, jūras krastā, ar skolu saistīti vēl divi vērtīgi nekustamie īpašumi Dzintaros. Nebūs vairs skolas, zudīs arī formālais pamatojums šo īpašumu palikšanai pašvaldības īpašumā, jo neērtā «izglītības funkcija» traucē šo miljonus vērto īpašumu pārdošanu. varbūt vērtīgās JAS telpas ir noskatījis kāds Jūrmalas *goda pilsonis* no Krievijas vai Uzbekistānas. Tad Jūrmalas vadības rīcībā ir loģika. Vienos svaru kausos ir bērni, citos *goda pilsoņi*. Un kas gan ir morāle salīdzinājumā ar Jūrmalas centra nekustamo īpašumu vērtību, vai ne, Ražuka un Dzenīša kungi? ■

Inese AIZSTRAUTA,
bijusī Jūrmalas domes priekšsēdētāja

Ādamsons: Nevajag *ieciklēties* pagātnē!»

◂ 3. lpp.

– Kā jums patīk jaunā *Vienotības* reklāma, kur Valdis Dombrovskis salikts kopā ar *Saskaņas centra* premjera kandidātu Jāni Urbanoviču un piedāvāts izvēlēties?

– Zemteksts, kā es saprotu, ir ļoti primitīvs: krievi nāk, un īstajam latviešu bāleliņam jāizvēlas, kuru tad mīlēt. Tas pats lozungs *Krievi nāk* citā kontekstā. Bet Urbanovičs ir latgalietis. Tad varbūt jāizvēlas starp čiuļiem un čangaļiem?

– Savulaik Jānis Ādamsons bija niknākais karotājs pret Andri Šķēli. Vai arī tagad ir naids? Vai tiekaties, paspiežat viens otram roku?

– Nuja, tagad Šķēlem inkriminē daudzas lietas, par kurām runāju pirms gadiem piecpadsmit. Tās tagad mēģina reanimēt. Tiek reanimētas lietas, kurām sen visi termiņi ir beigušies. Tie paši, kas savulaik Šķēli stūma uz augstiem posteņiem, tagad taisa lielas acis un liekuļo, ka neko neesot zinājuši. Man ir organisks riebums pret politiska pasūtījuma lietām...

Ar Šķēli neesmu ticies, nezinu, cik ilgi, un man ar viņu nav arī jātiekas. Ja tiksimies, tad varbūt arī runāsim – tā nav problēma. Ir pagājis zināms laiks. Es nekad neko neaizmirstu – tā ir viena lieta. Bet es neieciklējos pagātnē. Tās ir tāpat, kā ar mūsu lielo politiku. Mēs visu laiku vaimanājam, cik ļoti esam cietuši, cik ļoti padomju valsts mums nodarījusi. Taču daudz aktuālāks jautājums ir, ko darīt tālāk? Kas jādara, lai attīstītos? Te ļoti labs piemērs ir Somija, kurai Padomju Savienība neapšaubāmi brutāli atņēma Karēliju. Taču Somija nevaimanā uz katra stūra, ka ir abižota.

– Tomēr par to Šķēli. Ja nu sanāk, ka būs jums vienā valdībā jāstrādā...

– Es domāju, ka par valdībām šobrīd ir pāragri spriest. Visoptimālākais variants būtu, ja Saskaņas centrs dabūtu 51 procentu...

– Bet tā jau nebūs...

– Pirms pašvaldību vēlēšanām kādas tik konfigurācijas un kādi bloki netika zīmēti. Bija politiskie spēki, kas bija absolūti pārliecināti, ka tiks pāri barjerām un veidos varu. Taču nesanāca.

Gribētos jau, lai cilvēkiem atmiņa tomēr būtu mazliet garāka. Nu kā var vēlēt par politiķiem, kas pirms vēlēšanām dievojās, ka pensijas neaiztiks, bet jau uzreiz pēc pašvaldību vēlēšanām pensijas tika apgrieztas? Melo uz nebēdu, ausis nekustas, un pēc tam uzskata, ka viss ir normāli.

– Kādās attiecībās esat ar uzņēmējiem Oļegu Stepanovu, Olafu Berķi un tamlīdzīgiem? Viņi savulaik ir atbalstījuši partiju.

– Ja viņi ir atbalstījuši mūsu politisko organizāciju, tad tā ir viņu brīva griba. Mūsu partija nav uzņēmusies nekādas saistības pret tiem cilvēkiem.

– Kur pašlaik atrodas advokāts Ainārs Platacis?

– Neatbildēšu.

– Bet nu versijas?

– Neatbildēšu.

– Bet nu tomēr...

– Man ir sava versija, taču nezinu, cik tā atbilst patiesībai, tāpēc negribu spriedelēt.

– Pazudušais Platacis, nošautais uzņēmējs Grigorijs Ņemcovs, vēl viens otrs jurists vai uzņēmējs, kas nokrīt no kāpnēm – vai nenāk atpakaļ deviņdesmitie, kriminālie, gadi?

– Kaut kas uz to pusi tiešām ir, turklāt tolaik viens otrs no pašlaik *Vienotības* līderiem tolaik bija iekšlietu ministrs un profesionāļus padzina no amata, tā novājinot vēl vairāk iekšlietu sistēmu.

– Jūs domājat Ģirtu...

– Es pateicu: viens no. Es jau nezinu, kuru jūs domājat... bet tolaik arī bija noziedzības uzliesmojums. Sabiedrība jau redz tikai redzamāko aisberga daļu. Esmu pārliecināts, ka ne viss tiek uzskaitīts, kā vajadzētu to darīt. Nav pērkamākas dāmas par statistiku.

– *Saskaņas centrs* nupat ir iesaistījies streika būšanā. Vai tā nav briesmīga kļūda? *Saskaņas centrs* taču varēja mierīgi sēdēt un gaidīt savu labo rezultātu, bet piedalīšanās streika vai masu pasākumu organizēšanā ir neprognozējama.

– Es arī esmu parakstījies zem sūdzības Eiropas ombudsmenam par to, kas skar veselības aprūpi mūsu valstī, un par to, ka jāpievienojas šim streikam, man ir dziļa pārliecība, ka tas ir jādara. Viss ir riskants un bīstams. Ko lai dara? Provokācijas tiešām ir iespējamas. Droši vien būs provokācijas, kas būs vērstas pret mums.

– Redzam dīvainu lietu: visa *Latvenergo* vadība ir sasēdināta cietuma pagrabā. Kas tas ir?

– Dīvaina tur nav nekā. Ļoti ceru, ka pamats tam bija. Cilvēki laikam bija zaudējuši realitātes sajūtu un sajaukuši savu maku ar valsts maku. Bet šo lietu varēja uzsākt jau 2008. gadā. Taču, ja šī lieta tiek sākta tagad, tas nozīmē, ka tā ir *piesieta* vēlēšanām. Droši vien būs vēl kādi tamlīdzīgi skandāli, lai varētu kompromitēt to vai citu politisko spēku. Piemēram, Centrālā vēlēšanu komisija bija spiesta izskatīt iesniegumu, kurā bija apšaubīts, vai es varu kandidēt. Diemžēl. Mēs dzīvojam tādā interesantā valstī, kuru par tiesisku ir grūti nosaukt.

– Ko darīt, lai Latviju izvestu no krīzes?

– Jāstrādā no agra rīta līdz vēlam vakaram, lai vispirms ieviestu elementāru kārtību. Tiem ierēdņiem, kuru darba rezultāti ir niecīgi, alga attiecīgi jāsamazina. Mēs dzīvojam kapitālismā, un tas nozīmē, ka tas, kurš nestrādā, attiecīgi arī neēd. ■